

Dienst Landelijk Gebied
*Ministerie van Economische Zaken,
Landbouw en Innovatie*

Voortoets Mariapeel en Grauwveen

Concept Ontwerp Inrichtingsplan Integrale gebiedsuitwerking Peelvenen-Mariapeel

Datum	28-1-2013
Status	Definitief

Colofon

Locatie	-
Projectleider	Bouke Sibbing
Contactpersoon	T 0475 77 62 00 F 0475 77 62 01 Regio Zuid Roermond Godsweetersingel 10 6041 GL Roermond Postbus 1237 6040 KE Roermond
Auteur	Jan Erik Kikkert

Inhoud

Colofon—2
Inleiding—5

1	Toetsingskader Natuurbeschermingswet—7
1.1	Toetsingskader—7
1.2	Typische soorten—7
2	Methode—9
3	Instandhoudingsdoelstellingen—10
3.1	Algemene doelen—10
3.2	Instandhoudingsdoelstellingen—10
3.2.1	Habitattypen—10
3.2.2	Vogels—10
3.3	Doelen beschermd natuurmonument—11
4	Plan en activiteiten—12
4.1	Het plangebied—12
4.2	Grauwveen—12
4.2.1	Verwerving nieuwe natuur—12
4.2.2	Maatregelen in bestaande natuur—12
4.2.3	Maatregelen in nieuwe natuur—13
4.2.4	Maatregelen buiten Grauwveen—13
4.3	Driehonderd Bunders—15
4.3.1	Verwerving nieuwe natuur—15
4.3.2	Maatregelen nieuwe natuur—15
4.3.3	Hydrologische fijnregeling—15
4.3.4	Afdichten Helenavaart—15
4.4	Horster Driehoek—16
4.4.1	Verwerving nieuwe natuur—16
4.4.2	Maatregelen nieuwe natuur en onklaar maken drainage—16
4.4.3	Afdichten Griendtsveen kanaal en Eerste Hoofdwijk—16
4.4.4	Omkeren bemaling Griendtsveen—16
4.5	Mariaveen—16
4.5.1	Verbeteren leefomgeving Heideblauwtje—16
4.5.2	Afdichten Defensiekanaal—16
4.5.3	Hydrologische fijnregeling—16
4.5.4	Verhogen stuwpeil Broemeerkanaal—17
4.5.5	Compenserende maatregelen landbouw—17
4.5.6	Instellen hydrologische buffer Van Well Peelke—17
4.5.7	Verwijderen Trosbosbes—17
5	Toetsing—18
5.1	Nieuw Limburgs Peil—18
5.2	Toetsing aan de instandhoudingsdoelstellingen—18
5.2.1	Activiteiten en storingsfactoren—18
5.2.2	Toetsing aan typische soorten—25
6	Beoordeling en conclusie—27
7	Literatuur—28

Inleiding

De aanwijzing van het gebied de Peelvenen tot Strategisch Groenproject in de eerste structuurschema Groene Ruimte was de aanleiding voor de landinrichting in de Peelvenen. Het centrale doel was het behouden van de hoogveenrestanten. Het gebied werd weer ontwikkeld tot een goed functionerend hoogveenlandschap. Naast de realisatie van natuurdoelen was het zaak om de landbouw in het gebied een duurzaam voortbestaan te bieden en cultuurhistorische waarden van het ontginningslandschap te behouden.

In 2005 is het landinrichtingsplan Peelvenen "Het onverenigbare verenigd" voor de Deurnsche Peel en Mariapeel vastgesteld. Via de toenmalige gebiedscommissie is het Limburgse deel, de Mariapeel uitgewerkt tot een integrale gebiedsuitwerking (IGU). Hiervoor is in 2009 een projectnota opgesteld, welke is vastgesteld door Gedeputeerde Staten. Deze IGU bestaat grotendeels uit een vervolg op de reeds gestarte uitvoering van het landinrichtingsplan op Limburgs grondgebied. Tevens zijn nieuwe ideeën en wensen vertaald naar concrete projecten. Via het landinrichtingsplan zijn inmiddels een aantal maatregelen in Limburg reeds uitgevoerd (zie hiervoor concept Ontwerp Inrichtingsplan). De overgebleven maatregelen zijn nog niet uitgevoerd en grotendeels afhankelijk van de verwerving van nieuwe natuur.

De Mariapeel kent een aantal knelpunten die zich vooral toespitsen op de waterhuishouding. Omvangrijke waterhuishoudkundige ingrepen ten behoeve van eerst de ontginning van het woeste gebied en de winning van turf en later de intensivering van de landbouw hebben geleid tot een aanzienlijke verdroging van het natuurgebied en met name de hoogveenrestanten hierin. Om een hoogveenlandschap te kunnen ontwikkelen is enerzijds het vasthouden van gebiedseigen water van belang en anderzijds een voldoende hoge waterstand met minimale fluctuaties in het peil. De maatregelen die zijn uitgewerkt in het concept Ontwerp Inrichtingsplan Integrale gebiedsuitwerking Peelvenen – Mariapeel zijn opgesteld om beide uitgangspunten te realiseren zonder dat daarmee de doelstelling voor landbouwkundig gebruik van de omliggende gronden in het geding komt.

De Mariapeel vormt samen met de Deurnsche Peel een aaneengesloten gebied. Samen met de gebieden De Bult, Grauwveen, Heitraksche Peel en Het Zinkske vormt dit gebied het Natura 2000-gebied Deurnsche Peel & Mariapeel. Doelstelling van de aanwijzing van het gebied tot Natura 2000-gebied is het behoud en herstel van het hoogveenlandschap met kenmerkende flora en fauna. De natuurdoelen uit het Landinrichtingsplan vertonen grote overlap met de Natura 2000-doelen. De geformuleerde maatregelen in het Concept Ontwerp Inrichtingsplan zijn dan ook bedoeld om ten behoeve van deze doelen. De hydrologische maatregelen zijn grotendeels een vertaling van het door waterschap Peel en Maasvallei opgestelde Nieuw Limburgs Peil (NLP). Hierin is met behulp van een model de Gewenste Grond- en Oppervlaktewater Regime (GGOR) berekend. Voor de in NLP genoemde maatregelen is in 2007 een habitattoets uitgevoerd. In deze habitattoets is uiteengezet of sprake was van negatieve effecten op de toen bedachte maatregelen om de GGOR te bereiken. Uit de rapportage is gebleken dat er negatieve effecten kon worden uitgesloten. Omdat de in het concept Ontwerp Inrichtingsplan geformuleerde maatregelen enigszins afwijken van de maatregelen uit het NLP wordt via dit rapport opnieuw een voortoets uitgevoerd.

Leeswijzer

In deze voortoets wordt eerst het toetsingskader van de Natuurbeschermingswet kort uiteengezet. Vervolgens wordt de doorlopen methode uitgelegd in hoofdstuk 2. In hoofdstuk 3 zijn de instandhoudingsdoelstellingen voor het Natura 2000-gebied kort beschreven. Hoofdstuk 4 beschrijft de activiteiten zoals deze zijn opgenomen in het concept Ontwerp Inrichtingsplan Integrale Gebiedsuitwerking Peelvenen – Mariapeel. Dit zijn de activiteiten die worden getoetst aan de doelen uit hoofdstuk 3. Hoofdstuk 5 is de eigenlijke toets gevolgd door de beoordeling en conclusies in hoofdstuk 6.

1 Toetsingskader Natuurbeschermingswet

De Natuurbeschermingswet 1998 biedt de juridische basis voor de gebiedsgerichte bescherming van natuurwaarden in Nederland. Internationale verplichtingen uit de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn, maar ook verdragen als bijvoorbeeld het Verdrag van Ramsar (Wetlands) zijn hiermee in nationale wetgeving verankerd. IN Nederland worden twee typen gebieden in het kader van de Natuurbeschermingswet beschermd: Natura 2000-gebieden en Beschermd natuurmonumenten. Activiteiten en plannen die een schadelijk effect kunnen hebben op de natuurwaarden waarvoor de gebieden zijn aangewezen of op de gebieden zelf, zijn vergunningplichtig.

1.1 Toetsingskader

Het Natura 2000-gebied Deurnsche Peel en Mariapeel is aangewezen als speciale beschermingszone onder de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn. Voor het Natura 2000-gebied zijn door de Minister van EL&I in het aanwijzingsbesluit instandhoudingsdoelstellingen vastgesteld. Deze instandhoudingsdoelstellingen beschrijven de doelen voor de instandhouding van drie habitattypen en vier broedvogels en drie niet-broedvogels. In dat kader dient te worden bepaald of (significante) negatieve effecten veroorzaakt op de instandhoudingsdoelstellingen uitgesloten kunnen worden.

Daarnaast was (een deel) van het Natura 2000-gebied Beschermd Natuurmonument. Bij de definitieve aanwijzing van het Natura 2000-gebied is het gebied van rechtswege de status als Beschermd Natuurmonument verloren. De natuurwaarden waarvoor het gebied destijds is aangewezen als Beschermd Natuurmonument zijn opgegaan in de Natura 2000 doelstellingen voor zover mogelijk. De overige doelen, zoals bijvoorbeeld "Rust" blijven bestaan, maar zijn ondergeschikt aan de Natura 2000 doelen. Ook dit houdt in dat als gevolg van handelingen er geen schadelijke effecten mogen optreden op de beschermde natuurwaarden.

1.2 Typische soorten

De kwaliteit van een habitatype als instandhoudingsdoelstelling voor Natura 2000 wordt onder andere bepaald aan de hand van typische soorten. Het Regiebureau Natura 2000 heeft een uitspraak gedaan hoe om te gaan met de toetsing van typische soorten: "Bij toetsing van bestaande en van nieuwe activiteiten kan er veelal vanuit worden gegaan dat het kwaliteitsaspect typische soorten een directe relatie heeft met de andere drie kwaliteitsaspecten (abiotische randvoorwaarden, vegetatietypen, structuur en functie). Als deze drie kwaliteitsaspecten minimaal op hetzelfde niveau blijven, dan blijft de kwaliteit van typische soorten veelal ook een hetzelfde niveau. Er hoeft dan in de praktijk niet apart te worden getoetst aan typische soorten, maar hier kunnen uitzonderingen op zijn. Als het gaat om een activiteit die een mogelijk verstorend effect heeft op verstoringsgevoelige typische soorten (vooral vogels, maar eventueel ook reptielen, amfibieën en zoogdieren), is een aanvullende toetsing wel verstandig. De lijsten met typische soorten bestaan voornamelijk uit plantensoorten (niet verstoringsgevoelig) en bevatten een beperkt aantal verstoringsgevoelige soorten. In het beheerplan Natura 2000 kan duidelijk worden gemaakt welke aanwezige typische soorten verstoringsgevoelig zijn. Is er sprake van een activiteit die mogelijk een verstorend effect heeft op de aanwezige verstoringsgevoelige typische soorten, dan moet er een toetsing aan deze typische

soorten plaatsvinden. Er is pas sprake van een negatief effect al de verstoring leidt tot het op de lange termijn definitief verdwijnen van een soort uit een Natura 2000-gebied (of deelgebied indien het een groot gebied betreft of verspreid voorkomende habitattypen). Heeft het gebruik, de handeling of de activiteit geen verstorend effect, of is er geen sprake van verstoringsgevoelige typische soorten bij de betreffende habitattypen, dan hoeft er in de praktijk veelal niet apart aan de typische soorten getoetst worden. Het gaat dus om een ander type verstoring dan de verstoringstoets op de habitatrichtlijnsoorten, of de verstoringstoets op de vogels in de vogelrichtlijngebieden omdat daarbij een populatieafname wel relevant is, terwijl het voor typische soorten alleen gaat om aan- of afwezigheid (Regiebureau Natura 2000, 2010)

2 Methode

De habitattoets dient om voor het Natura 2000-gebied Deurnsche Peel en Mariapeel vast te stellen of, en zo ja, onder welke voorwaarden de activiteiten die zijn opgenomen in het Ontwerp inrichtingsplan integrale gebiedsuitwerking Peelvenen-Mariapeel kunnen worden toegelaten. Er dient met zekerheid te worden gesteld dat uitgesloten kan worden dat de activiteiten en ingrepen (significante) negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen veroorzaken. Als niet kan worden uitgesloten dat er geen negatief effect optreedt, is het van belang of dit een significant negatief effect betreft.

De maatregelen die zijn opgenomen in het Ontwerp inrichtingsplan integrale gebiedsuitwerking Peelvenen-Mariapeel dienen ten behoeve van realisatie en verbetering van de natuurdoelen in het Natura 2000-gebied Deurnsche Peel en Mariapeel. Normaal gesproken is de verwachting dan ook dat de maatregelen geen negatief effect op de instandhoudingsdoelstellingen veroorzaken. Echter in het gebied Deurnsche Peel en Mariapeel kan sprake zijn van conflicterende doelen, waardoor op voorhand niet is uit te sluiten dat er geen negatieve effecten optreden. In dit document wordt dit nader onderzocht. De meeste maatregelen die zijn opgenomen in het het Ontwerp inrichtingsplan integrale gebiedsuitwerking Peelvenen-Mariapeel zijn afgeleid van de GGOR-Natura 2000, Peelvenen en peellstanten. De uitwerking van de GGOR in Natura 2000-gebied Deurnsche Peel en Mariapeel heeft tot doel "Bijdragen aan de realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen Natura 2000". Voor deze GGOR heeft waterschap Peel en Maasvallei in een eerder stadium een habitattoets opgesteld.

De toetsing en beoordeling van de maatregelen uit het concept Ontwerp Inrichtingsplan in deze voortoets heeft betrekking op het deelgebied Mariapeel als onderdeel van het Natura 2000-gebied Deurnsche Peel & Mariapeel. Een aantal reeds eerder getoetste maatregelen uit het NLP hebben kleine wijzigingen ondergaan en worden als gevolg hiervan opnieuw getoetst in deze voortoets.

De toetsingsmethode heeft plaatsgevonden aan de hand van de storingsfactoren zoals deze zijn benoemd in de effectenindicator van het voormalige Ministerie van LNV (maart 2009). Ten eerste is bepaald wat de relevante storingsfactoren (kunnen) zijn voor de instandhoudingsdoelstellingen. Vervolgens worden deze storingsfactoren in de context geplaatst van de geplande inrichtingsmaatregelen. Aan de hand hiervan zullen de maatregelen, gekoppeld aan de relevante storingsfactoren getoetst worden. Mogelijk mitigerende maatregelen zijn in deze toetsing niet opgenomen.

3 Instandhoudingsdoelstellingen

Voor alle Natura 2000-gebieden zijn algemene doelen geformuleerd. Deze doelen zijn voor elk gebied van toepassing. Deze doelen geven het belang aan van het gebied in het kader van de algemene biodiversiteit en natuurwaarden van het gebied voor de Europese natuur. Daarnaast zijn gebiedspecifieke doelen geformuleerd. Dit zijn de doelen waar het gebied specifiek voor is aangewezen vanwege het belang van het gebied voor een habitatype, een soort of een vogelsoort.

3.1 Algemene doelen

- Behoud van de bijdrage van het Natura2000-gebied aan de biologische diversiteit en aan de gunstige staat van instandhouding van natuurlijke habitats en soorten binnen de Europese Unie.
- Behoud van de bijdrage van het Natura2000-gebied aan de ecologische samenhang van het Natura2000-netwerk zowel binnen Nederland als binnen de Europese Unie.
- Behoud en waar nodig herstel van de ruimtelijke samenhang met de omgeving ten behoeve van de duurzame instandhouding van de in Nederland voorkomende natuurlijke habitattypen en soorten.
- Behoud en waar nodig herstel van de natuurlijke kenmerken en van de samenhang van de ecologische structuur en functies van het gehele gebied voor alle habitattypen en soorten waarvoor instandhoudingsdoelstellingen zijn geformuleerd.
- Behoud of herstel van gebiedsspecifieke ecologische vereisten voor de duurzame instandhouding van de habitattypen en soorten waarvoor instandhoudingsdoelstellingen zijn geformuleerd.

3.2 Instandhoudingsdoelstellingen

Het gebied Deurnsche Peel en Mariapeel is aangewezen onder zowel de Habitatrichtlijn als ook de Vogelrichtlijn. De geformuleerde doelstellingen hebben dan ook betrekking op zowel habitattypen als vogels.

3.2.1 *Habitattypen*

- Behoud van oppervlakte en kwaliteit van Droge heiden (H4030)
- Uitbreiding van oppervlakte en verbetering van kwaliteit van actieve hoogvenen, hoogveenlandschap (subtype A) (H7110)
- Behoud van oppervlakte en verbetering van kwaliteit van Herstellende hoogvenen (H7120). Enige achteruitgang in oppervlakte ten gunste van habitatype H7110 is toegestaan.

3.2.2 *Vogels*

Broedvogels

- Behoud van omvang en kwaliteit van leefgebied voor Dodaars met een draagkracht van minimaal 35 paren (A004).
- Behoud van omvang en kwaliteit van leefgebied voor Nachtzwaluw met een draagkracht van minimaal 3 paren (A224).

- Behoud van omvang en kwaliteit van leefgebied voor Blauwborst met een draagkracht van minimaal 350 paren (A272).
- Behoud van omvang en kwaliteit van leefgebied voor Roodborsttapuit met een draagkracht van minimaal 120 paren (A276).

Niet-broedvogels

- Behoud van omvang en kwaliteit van het leefgebied voor Toendrarietgans (A039).
- Behoud van omvang en kwaliteit van het leefgebied voor Kolgans (A041).
- Behoud van omvang en kwaliteit van het leefgebied voor Kraanvogel (A127).

3.3

Doelen beschermd natuurmonument

Het Natura 2000-gebied bevat een aantal voormalige Beschermden Natuurmonumenten.

4 Plan en activiteiten

De maatregelen opgenomen in het concept Ontwerp Inrichtingsplan zijn benoemd vanuit verschillende perspectieven. Uiteindelijk dienen de doelen ter verbetering van het hoogveenlandschap. Hieronder vallen de instandhoudingsdoelen, aangevuld met een aantal specifieke doelen die karakteristiek zijn voor de Peelvenen – Mariapeel en die indirect wel vallen onder de instandhoudingdoelstellingen omdat ze onderdeel uitmaken van een habitatype of gebruik maken van eenzelfde leefgebied en hieraan dezelfde randvoorwaarden stellen als de instandhoudingdoelstellingen.

Een groot deel van de maatregelen dienen de hydrologische situatie van de Mariapeel ten gunste van de hoogveenhabitattypen. Deze maatregelen zijn afkomstig uit de modelstudie van Waterschap Peel en Maasvallei die voor het gebied optimale grondwater- en oppervlaktewaterstand heeft berekend, zonder dat dit ten koste gaat van de aanwezige landbouw en andere gebruiksvormen die andere waterstanden vragen dan de natuur. Sommige maatregelen dienen direct ter verbetering van de waterkwantiteit en waterkwaliteit in het Natura 2000 gebied. Andere maatregelen zijn ter voorkoming van uitstralingseffecten naar de andere gebruiksvormen in het gebied die hierop juist een negatieve uitwerking kunnen hebben.

4.1 Het plangebied

De onderstaande maatregelen zijn uitgeschreven per deelgebied Grauwveen, Driehonderd Bunders, Horster Driehoek en Mariaveen.

4.2 Grauwveen

4.2.1 *Verwerving nieuwe natuur*

Om de volledige EHS van het Grauwveen te kunnen inrichten als nieuwe natuur en voor de optimalisering van andere maatregelen die dienen ten behoeve van de vernatting en hydrologische isolatie van het Natura 2000-gebied, is volledige verwerving van de EHS noodzakelijk. Het gaat in totaal om 45,9 ha verdeeld over het oostelijke deel en het westelijke deel van het gebied. Het meest oostelijke perceel blijft gehandhaafd en in gebruik voor de teelt van Blauwe bessen. Het nieuw in te stellen peil, maar geen belemmering opleveren voor de teelt hier.

4.2.2 *Maatregelen in bestaande natuur*

Dempen watergangen

Er lopen een aantal watergangen door het gebied die een drainerende werking hebben op de bestaande natuurwaarden. Door deze watergangen te dempen wordt er geen water meer afgevoerd vanuit de bestaande natuur.

Aanleg bovengrondse kade

De inrichting van de nieuwe natuur voorziet in een systeem waarbij water op tot net boven het maaiveld kan komen te staan. De nieuwe natuur wordt aangelegd op voormalige landbouwgronden. Hierdoor zal het water in de nieuwe natuur van een andere kwaliteit, namelijk voedselrijk(er), zijn dan het water in de bestaande natuur dat voedselarm is. Om het voedselarme water in de bestaande natuur te houden en

om mogelijke instroom van voedselrijk water vanuit de nieuwe natuur naar de bestaande natuur te voorkomen wordt een kade aangelegd die beide watersystemen van elkaar scheidt

Verbeteren kwaliteit en omvang leefgebied Gladde Slang

Ten behoeve van het leefgebied van de Gladde Slang wordt in de bestaande natuur ca 2,5 ha fijnsparrenbos omgevormd naar tot heide. Hierdoor neemt ook de verdroging wat af, als gevolg van verminderde verdamping.

Aanleg faunapassage spoorlijn

Ten oosten van Griendtsveen worden twee faunatunnels onder het spoor aangelegd. De spoorlijn Eindhoven-Venlo doorsnijdt het noordelijk deel van het gebied, maar vormt ook een barrière voor uitbreiding van soorten naar andere natuurgebieden verder in noordelijke richting. De tunnels worden aangelegd om in ieder geval de migratie van soorten als Das, Gladde Slang en Heikikker weer mogelijk te maken.

4.2.3 *Maatregelen in nieuwe natuur*

Dempen watergangen en onklaar maken drainage

De watergangen in de nieuwe natuur hebben ten behoeve van het landbouwkundig gebruik een afwaterende functie. Na verwerving van de gronden zullen de watergangen afgedamd worden of sterk verondiept worden om de drainerende werking op te heffen. Omdat het gebied van nature al nat is zijn een aantal percelen ten behoeve van landbouwkundig gebruik voorzien van een drainage. Om de afwatering via deze weg op te heffen worden de drains onklaar gemaakt.

Verwijderen gemaal

Het gemaal dat de landbouw gronden in Grauwveen ontwatert wordt na verwerving van deze gronden verwijderd. Na verwerving en de inrichting in natuur heeft het gemaal zijn functie verloren.

Afdichten duiker Grauwveenweg

Ten noorden van de Grauwveenweg ligt een plastic pijp die bij hoge waterstanden buiten het natuurgebied voedselrijk water inlaat vanuit deze gebieden in de bestaande natuur in het natuurgebied. Dit is ongewenst omdat het water in de bestaande natuur een andere, voedselarme, kwaliteit heeft.

4.2.4 *Maatregelen buiten Grauwveen*

Om de hydrologische situatie binnen het natuurgebied Grauwveen te verbeteren en de uitstralingseffecten naar de omliggende landbouwgronden te voorkomen zijn een aantal maatregelen in het plan opgenomen. Deze maatregelen zijn afkomstig uit het Nieuw Limburgs Peil dat Waterschap peel en Maasvallei heeft opgesteld.

Verondiepen watergang Grauwveen en plaatsen regelbare stuw

De watergang Grauwveen heeft een sterk drainerende werking op de Mariapeel en dan met name de Horster Driehoek. Om deze drainerende werking op te heffen wordt de watergang sterk verondiept. Ook wordt het profiel van de watergang aangepast om overtollig water vanuit de nieuwe natuur in Grauwveen af te kunnen voeren.

Dempen/verondiepen watergangen

De watergangen Spoor en Horster Driekhoek, ten westen van Grauwveen worden gedempt of sterk verondiept. De waterloop Grauwveen heeft een noord-zuid ligging en vormt de grens tussen de nieuwe natuur van Grauwveen en het westelijk gelegen

landbouwgebied. Deze waterloop wordt verondiept tot een ondiepe greppel om de drainerende werking op het natuurgebied Grauwveen op te heffen. Voor vier percelen in landbouwkundig gebruik ten noorden van de watergang Horster Driehoek wordt de afwatering in zuidelijke richting omgedraaid naar een afwatering in noordelijke richting. De percelen hebben een peilgestuurde drainage. Mogelijk zijn hier nog compenserende maatregelen nodig op de landbouwpercelen zoals verhogen maaiveld om voldoende droogleggen voor landbouwkundig gebruik te garanderen.

Omkeren stroomrichting en aanpassen watergangen

In de huidige situatie watert het gebied ten westen en ten noorden van Grauwveen in zuidelijke richting af. Dit water stroomt vervolgens ten zuiden van Grauwveen via de waterloop Grauwveen langs de spoordijk in oostelijke richting weg. Door de eerder genoemde verondieping van de watergang Grauwveen heeft deze geen afvoerende functie meer. In de nieuwe situatie watert het gebied niet eerst in zuidelijke richting en vervolgens in oostelijke richting af, maar meteen in oostelijke richting via de watergang ten noorden van de Grauwveenweg aan de noordzijde van het natuurgebied. De stroomrichting deze watergang wordt grotendeels omgekeerd. De bestaande watergangen ter plaatse worden vergroot en waar geen watergangen aanwezig zijn worden nieuwe aangelegd om de afwatering van dit landbouwgebied te kunnen garanderen. De percelen hebben ene peilgestuurde drainage. Enkele percelen vragen nog nadere compenserende maatregelen om voldoende drooglegging te realiseren.

Verhogen stuwpeil en verbreden stuw Grauwveenweg

Met het omkeren van de stroomrichting wordt aan de Grauwveenweg wordt de bestaande stuw vervangen door een bredere stuw (van 0,5 naar 1,0m). Het stuwpeil wordt verhoogd met 0,5 m.

Afwatering Grauwveen-west

Om voldoende drooglegging te kunnen garanderen van het landbouwgebied ten westen van Grauwveen wordt de afwatering van dit gebied via de watergang Dorperpeel gestuurd. Om dit mogelijk te maken wordt een bestaande duiker onder de Grauwveenweg aangepast of vervangen en wordt een sifon met diameter van 800mm onder de Dorperpeelweg en onder de watergang Aanvoerleiding Dorperpeel aangelegd. Om dit mogelijk te maken wordt de watergang tussen de nieuwe duiker en de sifon vergroot.

Aanleg kwelscherm, bovengrondse kade en watergang

Om te voorkomen dat grondwater vanuit het natuurgebied Grauwveen naar het omliggende landbouwgebied stroomt wordt een kwelscherm aangelegd waardoor Grauwveen hydrologisch wordt geïsoleerd van het aanliggende landbouwgebied. Het scherm komt te liggen aan de aan de noordzijde van de bestaande natuur in Grauwveen en aan de oostzijde van de nieuwe natuur, op de grens tussen natuur en landbouwgebied. Ter plaatse wordt tevens een kade opgeworpen om te voorkomen dat water vanuit het natuurgebied boven maaiveld de landbouwpercelen op kan stromen. Aan de oostzijde van het kwelscherm wordt de bestaande watergang vergroot/ nieuw aangelegd die afwatert in zuidelijke richting. De watergang is nodig voor de afwatering van de landbouwpercelen aan de oostzijde.

Compenserende maatregelen voor de landbouw

De voorgenomen maatregelen dienen ter verbetering van de waterkwaliteit en waterkwantiteit in de natuur. Uit de modelberekeningen in het kader van Nieuw Limburgs Peil kunnen deze maatregelen plaatselijk leiden tot wateroverlast en/of schade op landbouwpercelen of gebouwen. om deze berekende overlast en schade te compenseren zijn een set van maatregelen opgenomen in het concept Ontwerp

inrichtingsplan. Deze maatregelen bestaan uit de aanleg van peilgestuurde drainage, ophogen van percelen, verbeteren van ontwatering rondom gebouwen of de afkoop van natschade. Omdat niet op voorhand is te voorspellen waar de problemen zich precies voor gaan doen en hoe groot deze zullen zijn, wordt op kritische locaties de grondwaterstand gemonitord. Hiermee kan tevens de nulsituatie worden vastgelegd.

4.3 Driehonderd Bunders

Uitgangspunt van de voorgestelde hydrologische maatregelen is dat in het gebied Driehonderd Bunders het gebiedseigen water zoveel mogelijk wordt vastgehouden (waterkwantiteit) en voorkomen van instroom van gebiedsvreemd water (waterkwaliteit).

4.3.1 Verwerving nieuwe natuur

Voor de volledige inrichting van de strook ten noorden van Driehonderd Bunders wordt aan de westzijde een strook van 2,0 ha ehs verworven. Randvoorwaarde is dat bij het te hanteren waterpeil landbouwkundig gebruik mogelijk blijft. Dit wordt in een overeenkomst opgenomen.

4.3.2 Maatregelen nieuwe natuur

Ten behoeve van het vasthouden van gebiedseigen, voedselarm, water en eventuele instroom van gebiedsvreemd, voedselrijk water te voorkomen wordt over een lengte van 1150m een kader aangelegd. De watergang tussen de bestaande en nieuwe natuur wordt sterk verondiept of zelfs gedempt. Om te voorkomen dat er via de bodem uitwisseling van water kan plaatsvinden wordt ook een kwelscherm aangelegd.

4.3.3 Hydrologische fijnregeling

Op 8 locaties in Driehonderd Bunders worden de halfslagsloten gedempt met gebiedseigen materiaal. De zandruggen worden afgedicht waar deze doorsneden worden door de wieken en halfslagsloten. Hiermee wordt de uitwisseling van gebiedsvreemd en gebiedseigen water voorkomen. Voor de realisatie van een stabiel waterpeil, dat noodzakelijk is voor de groei van hoogveenvegetaties, worden kleinschalige maatregelen getroffen zoals het plaatsen van stuwen en dammetjes. Bestaande stuwen worden vervangen en de maatvoering wordt aangepast ten behoeve van het gewenste waterpeil.

4.3.4 Afdichten Helenavaart

De kade aan de oostzijde van de Helenavaart is over een lengte van ca 1350 m lek, waardoor uitwisseling tussen gebiedsvreemd en gebiedseigen water kan plaatsvinden. Dit is ongewenst. Daarom wordt op dit traject de kade afgedicht. Nog onduidelijk is welke methode hiervoor gebruikt zal worden. Uitgegaan mag worden dat gekozen wordt voor een milieuvriendelijk alternatief. Tevens wordt op plekken waar dit nodig is, een onderhoudspad aangelegd. Twee dammen in de wijken worden opgeschoven richting de Helenavaart, waardoor het gebied onder invloed van gebiedseigen water wordt vergroot. Plaatselijk wordt de waakhogte van de kade verhoogd.

4.4 Horster Driehoek

De voorgestelde maatregelen dienen voor het vasthouden van gebiedseigen water in de Horster Driehoek. De nieuwe natuur ten oosten van de Horster Driehoek wordt daartoe ingericht als hydrologische bufferzone.

4.4.1 *Verwerving nieuwe natuur*

Voor de volledige inrichting van de hydrologische buffer ten oosten van de Horster Driehoek is verwerving van 15 ha nieuwe natuur noodzakelijk. Daarnaast zal voor 1 ha in het meest noordelijke deel vrijwillige verwerving mogelijk mits tijdig met de eigenaar wordt overeengekomen dat het waterpeil geschikt blijft voor landbouwkundig gebruik.

4.4.2 *Maatregelen nieuwe natuur en onklaar maken drainage*

De watergang tussen de bestaande- en de nieuwe natuur wordt gedempt. Op de nieuwe grens tussen natuur en landbouwgebied wordt een watergang gegraven, dan wel vergroot. De dimensie van de nieuwe watergang is vergelijkbaar met die van de gedempte watergang. Alleen het meest zuidelijke perceel wordt gedraineerd. Deze wordt onklaar gemaakt.

4.4.3 *Afdichten Griendtsveen kanaal en Eerste Hoofdwijk*

Om het wegstromen van gebiedseigen water via het Griendtsveen kanaal en de Eerste Hoofdwijk te voorkomen worden het Griendtsveen kanaal en de Eerste Hoofdwijk geïsoleerd van de omgeving. Op welke manier dit dient te gebeuren wordt nog onderzocht.

4.4.4 *Omkeren bemaling Griendtsveen*

Het Kanaalbos ontvangt momenteel voedselrijk water vanuit Griendtsveen. Aanvoer van voedselrijk water is niet wenselijk. Daarom wordt de afwatering van Griendtsveen omgekeerd en de afwatering verloopt dan in westelijke richting via het Griendtsveen kanaal-west op de Helenavaart.

4.5 Mariaveen

In het zuidoosten van het Mariaveen bevindt zich een veenputtencomplex. Dit complex verdient een optimale bescherming. De natuur rondom het Van Well Peelke dient ingericht te worden als hydrologische bufferzone.

4.5.1 *Verbeteren leefomgeving Heideblauwtje*

Er wordt van 11 ha vergraste heide afgeplagd en dichtgegroeide terreindelen worden opgeschoond en geplagd om hervestiging door het Heideblauwtje mogelijk te maken. De verspreiding van het Heideblauwtje is aanzienlijk geslonken door afname van geschikt leefgebied binnen de Mariapeel.

4.5.2 *Afdichten Defensiekanaal*

Het Defensiekanaal heeft een drainerende werking op het aanliggende natuurgebied. Hierdoor stroomt er gebiedseigen water uit de natuur weg via het Defensiekanaal. Dit is niet wenselijk. Welke methode voor de afdichting wordt toegepast wordt nog onderzocht. Uitgangspunt is een hydrologische isolatie van het Defensiekanaal.

4.5.3 *Hydrologische fijnregeling*

Plaatselijk worden kleinere hydrologische maatregelen getroffen om het waterpeil in het natuurgebied stabiel te maken. Hoogveenvegetaties vragen een stabiel waterpeil. Gedacht moet worden aan het plaatsen van stuwen en dammetjes.

4.5.4 *Verhogen stuwpeil Broemeerkanaal*

In de uitstroom van het Broemeerkanaal wordt gefaseerd het stuwpeil verhoogd om meer water in het natuurgebied vast houden. Een gefaseerde peilopzet wordt gebruikt om geen schrikeffect te veroorzaken binnen de bestaande natuur. De bestaande natuurwaarden moeten de veranderingen wel kunnen volgen.

4.5.5 *Compenserende maatregelen landbouw*

De voorgenomen maatregelen dienen ter verbetering van de waterkwaliteit en waterkwantiteit in de natuur. Uit de modelberekeningen in het kader van Nieuw Limburgs Peil kunnen deze maatregelen plaatselijk leiden tot wateroverlast en/of schade op landbouwpercelen of gebouwen. Om deze berekende overlast en schade te compenseren zijn een set van maatregelen opgenomen in het concept Ontwerp inrichtingsplan. Deze maatregelen bestaan uit de aanleg van peilgestuurde drainage, ophogen van percelen, verbeteren van ontwatering rondom gebouwen of de afkoop van natschade. Omdat niet op voorhand is te voorspellen waar de problemen zich precies voor gaan doen en hoe groot deze zullen zijn, wordt op kritische locaties de grondwaterstand gemonitord. Hiermee kan tevens de nulsituatie worden vastgelegd.

4.5.6 *Instellen hydrologische buffer Van Well Peelke*

De nieuwe natuur rondom het Van Well Peelke is aangewezen als hydrologische buffer en om de Mariapeel te verbinden met het peelrestant Van Well Peelke. Delen van de nieuwe natuur ehs zijn nog niet verworven. Voor een optimale functie als hydrologische bufferzone is verwerving noodzakelijk. Zonder verwerving kan ook al winst worden geboekt. Het grondgebruik bestaat momenteel uit teelt van Blauwe bessen. Deze kunnen een hoge grondwaterstand verdragen. De exacte maatregelen voor het instellen als bufferzone zijn nog niet bekend.

4.5.7 *Verwijderen Trosbosbes*

In het zuiden van het Mariaveen en plaatselijk ook in de rest van de Mariapeel wordt de trosbosbes gedurende vier jaren machinaal (inclusief wortels) verwijderd. Waar machinale verwijdering niet mogelijk is vanwege de kwetsbaarheid van de aanwezige natuur vindt deze handmatig plaats. Er loopt nog een onderzoek wat de meest passende manier van verwijderen is. Trosbosbes is een exoot die een goede ontwikkeling van hoogveenvegetaties in de weg staat.

5 Toetsing

5.1 Nieuw Limburgs Peil

Waterschap Peel en Maasvallei heeft in opdracht van de provincie Limburg een modelstudie uitgevoerd om de optimale grond en oppervlaktewaterstanden te berekenen. In eerste instantie voor natuur, maar in tweede instantie is de berekening uitgevoerd in samenhang met de voor landbouwkundig gebruik gevraagde waterstanden. Dit wordt Nieuw Limburgs Peil genoemd. Voor het Natura 2000-gebied Deurnsche Peel en Mariapeel zijn de instandhoudingsdoelstellingen de uitgangssituatie geweest om de berekening van gewenste grond en oppervlaktewaterregimes (GGOR) uit te voeren. Om deze berekende GGOR te kunnen realiseren is een pakket aan maatregelen opgenomen. Basisgedachte van de meeste maatregelen is het realiseren van een verbeterde hydrologische situatie in zowel kwantitatief- als kwalitatief opzicht. Het hydrologisch isoleren van het Natura 2000 gebied Deurnsche Peel en Mariapeel van de agrarische omgeving is hierin de rode draad. Het vasthouden van het voedselarme en zuurdere regenwater binnen het Natura 2000 gebied en aangrenzende natuurgebieden in de ecologische hoofdstructuur en het buiten houden van voedselrijk en kalkrijker water uit de landbouw is het uitgangspunt. Daarnaast zijn er maatregelen benoemd die enerzijds zorgdragen voor het verminderen dan wel wegnemen van negatieve effecten op gronden zonder natuurfunctie die ontstaan als gevolg van de kwantitatieve en kwalitatieve vernatting van de Deurnsche Peel en Mariapeel.

Voor de uitvoering van dit pakket is indertijd een habitattoets opgesteld. Omdat het huidige concept Ontwerp Inrichtingsplan op een aantal punten afwijkt van de toen genoemde maatregelen en er extra maatregelen zijn toegevoegd wordt opnieuw een toets uitgevoerd.

5.2 Toetsing aan de instandhoudingsdoelstellingen

De maatregelen uit het concept Ontwerp Inrichtingsplan Peelvenen Mariapeel en Grauwveen dienen ten gunste van de instandhoudingsdoelstellingen voor het Natura 2000-gebied Deurnsche Peel en Mariapeel. Toch is het belangrijk om inzicht te hebben in mogelijk negatieve effecten van de maatregelen op de instandhoudingsdoelstellingen. Om dit inzicht te krijgen worden aan de inrichtingsmaatregelen mogelijke storingsfactoren gekoppeld. Het voormalige Ministerie van LNV heeft voor elke instandhoudingsdoelstellingen een serie van mogelijke effecten opgenoemd en samengevoegd in een effectenindicator. Deze effectenindicator is een handig instrument om snel inzicht te krijgen welke factor een (ver)storing kan hebben op een instandhoudingsdoelstelling. In ogenschouw genomen is de effectenindicator een hulpmiddel en zal per gebied een effect door een storende factor kunnen verschillen.

De effectenindicator is opgezet om handelingen of activiteiten te koppelen aan storingsfactoren die een negatieve invloed kunnen hebben op een instandhoudingsdoelstelling.

5.2.1 *Activiteiten en storingsfactoren*

De activiteiten uit hoofdstuk 4 zijn samengevat in een X tal activiteiten uit de effectenindicator. Aan deze activiteiten kunnen vervolgens een aantal

storingsfactoren gekoppeld worden per instandhoudingsdoelstelling. In tabel 5.1 staan de verzamelactiviteiten waarvoor storingsfactoren benoemd kunnen worden.

Tabel 5.1 verzamelactiviteiten uit het concept Ontwerp Inrichtingsplan.

Onderhoud waterlichamen
Inundatie en retentie
Peilbeheer oppervlaktewater
Dammen en stuwen

De verzamelactiviteiten zijn vervolgens gekoppeld aan de instandhoudingsdoelstellingen. Hieruit komen een aantal storingsfactoren die een negatief effect kan hebben op de instandhoudingsdoelstellingen in de Deurnsche Peel en Mariapeel. De storingsfactoren staan in de tabellen 5.3 -5.5. vervolgens wordt van de factoren die de indicator aangeeft als verstorend beschreven of deze wel of niet van toepassing is binnen Deurnsche Peel en Mariapeel.

Tabel 5.2 legenda storingsfactoren

zeer gevoelig	
Gevoelig	
niet gevoelig	
Onbekend	
niet van toepassing	nvt

Tabel 5.2 storingsfactoren op de doelstellingen Natura 2000 door onderhoud aan waterlichamen.

Storingsfactor	vermesting	verontreiniging	verandering stroomsnelheid	verandering overstromingsfrequentie	verandering dynamiek substraat	verstoring door geluid	optische verstoring	verstoring door mechanische effecten
Droge heiden			nvt	nvt	nvt	nvt		
Actieve hoogvenen			nvt	nvt	nvt	nvt		
Herstellende hoogvenen			nvt	nvt	nvt	nvt		
Dodaars (broedvogel)			nvt					
Nachtzwaluw (broedvogel)			nvt					
Blauwborst (broedvogel)			nvt					
Roodborsttapuit (broedvogel)			nvt					
Kolgans (niet broedvogel)			nvt					
Toendrarietgans (niet-broedvogel)			nvt					
Kraanvogel (niet-broedvogel)			nvt					

Onder "onderhoud aan waterlichamen" wordt verstaan alle activiteiten in en aan waterlichamen die niet vallen onder normaal onderhoud. Het baggeren en herprofilen van watergangen valt hier wel onder.

In en rond het Natura 2000-gebied liggen een aantal watergangen waar activiteiten aan worden gepleegd. Deze bestaan uit het dempen van watergangen, verondiepen watergangen en het omkeren van de stroomrichting van het water in watergangen. Deze maatregelen leiden tot een sterke afname van aanvoer van vermestende stoffen op het Natura 2000-gebied en de instandhoudingsdoelstellingen. Door omkeren van de stroomrichting wordt voorkomen dat landbouwwater door het natuurgebied loopt. Hiermee wordt naast de aanvoer van vermestende stoffen ook de aanvoer van verontreinigende stoffen stopgezet. Vermesting en verontreiniging wordt door deze maatregelen juist voorkomen. Verstoring door geluid, optische verstoring of verstoring door technische effecten kan in principe plaatsvinden doordat menselijke activiteiten nabij broedlocaties van enkele broedvogels kan plaatsvinden. Ook pleisterende Kraanvogels zijn hier gevoelig voor. Dit is te ondervangen door de activiteiten buiten het broedseizoen te laten plaatsvinden en buiten de doortrekperiode van Kraanvogels.

Tabel 5.3 storingsfactoren op de doelstellingen Natura 2000 door inundatie en retentie.

Storingsfactor	vermesting	verzoeting	verziltig	verontreiniging	vernattig	verandering stroomsnelheid	verandering overstromingsfrequentie	verandering dynamiek substraat	verandering populatiedynamiek
Droge heiden						nvt	nvt	nvt	
Actieve hoogvenen						nvt	nvt	nvt	
Herstellende hoogvenen						nvt	nvt	nvt	
Dodaars (broedvogel)						nvt			
Nachtzwaluw (broedvogel)						nvt			
Blauwborst (broedvogel)						nvt			
Roodborsttapuit (broedvogel)						nvt			
Kolgans (niet broedvogel)						nvt			
Toendrarietgans (niet-broedvogel)						nvt			
Kraanvogel (niet-broedvogel)						nvt			

Bij inundatie en retentie is sprake van het bewust, voor kortere of langere tijd, onderwater zetten van land. Dergelijke waterberging en tijdelijke opvang van water kan tot doel hebben om piekafvoeren te vermijden of water beschikbaar te hebben in tijden van droogte. Het onderwater zetten heeft uiteraard grote invloed op de aanwezige natuur. Nadat dergelijke gebieden weer drooggevalen zijn kan er nog

een langdurend effect optreden, mede afhankelijk van de duur van het onderwater staan en de kwaliteit/vervuiling van het water.

Het doel van het vernatten van de gebieden in de Mariapeel en Grauwveen heeft tot doel de hydrologische randvoorwaarden voor de Natura 2000 habitattypen in het gebied te optimaliseren. Inundatie is in dit geval niet een geheel juist begrip voor delen van de Mariapeel en Grauwveen waarbij water tot boven het maaiveld staat. Het gaat hier juist om het vasthouden van gebiedseigen water ten behoeve van de ontwikkeling van hoogveen. Daardoor is geen sprake van vermessing en verontreiniging. De isolatie met de omliggende landbouwgronden heeft juist tot doel dit te voorkomen. Verzilting is in dit gebied niet aan de orde. Het habitatype Droge heide komt voornamelijk voor op de hoge droge zandkoppen. Het verhogen van de waterstanden heeft geen invloed op deze gebieden. De waterstanden blijven hier onder de maximale geschikte hoogte voor Droge heide. Er is geen sprake van verandering in overstromingsfrequentie. Het hele pakket van maatregelen is onder andere bedoeld om de watertanden stabiel te maken. Van een overstromingsfrequentie is dan ook geen sprake. Omdat de maatregelen zijn bedoeld ten behoeve van de instandhoudingsdoelstellingen en er feitelijk geen sprake is van inundatie of retentie zoals bedoelt in de effectenindicator zal er geen sprake zijn van veranderingen in de populatiedynamiek.

Tabel 5.4 storingsfactoren op de doelstellingen Natura 2000 door peilbeheer oppervlaktewater.

Storingsfactor	versnippering	vermesting	verzoeting	verziltig	verdroging	vernatting	verandering stroomsnelheid	verandering overstromingsfrequentie	verandering dynamiek substraat
Droge heiden							nvt	nvt	nvt
Actieve hoogvenen							nvt	nvt	nvt
Herstellende hoogvenen							nvt	nvt	nvt
Dodaars (broedvogel)							nvt		
Nachtswaluw (broedvogel)							nvt		
Blauwborst (broedvogel)							nvt		
Roodborsttapuit (broedvogel)							nvt		
Kolgans (niet broedvogel)	nvt						nvt		
Toendrarietgans (niet-broedvogel)	nvt						nvt		
Kraanvogel (niet-broedvogel)	nvt						nvt		

Peilbeheer van sloten, vaarten etc. vindt veelal plaats ten behoeve van de landbouw, ruimtelijke ontwikkelingen of natuurbeheer. In de eerste twee gevallen is er meestal sprake van peilverlaging (ontwatering). Bij natuurbeheer is er vaak sprake van het opzetten van het waterpeil (vernatting). Door het jaar is variatie in peilbeheer, afhankelijk van het doel van landbouw en natuur.

De maatregelen zijn bedoeld om enerzijds het water vanuit de landbouwgebieden uit de natuur te houden en anderzijds om het peilbeheer mogelijk te maken, zowel in de aangrenzende landbouwgebieden als het natuurgebied. Door bijvoorbeeld in watergangen in Grauwveen de stroomrichting om te draaien zal er geen landbouwwater meer door de natuur stromen en het plaatsen van stuwen, en dammetjes. Door het isoleren van Mariapeel en Grauwveen ten opzichte van de landbouwkundige omgeving is vernatting in de Mariapeel en Grauwveen mogelijk. Doordat de verandering van peilbeheer, dwz het vernatten, in Mariapeel en Grauwveen plaatsvindt met gebiedseigen water zal er geen sprake zijn van invloed van externe factoren in het water, anders dan via de atmosfeer. De vernatting wordt uitgevoerd ten behoeve van de habitattypen Actieve hoogveen en Herstellende hoogvenen waarbij soorten als Dodaars en Blauwborst kunnen mee profiteren. Het habitatype Droge heide en de broedvogelsoort Nachtswaluw zijn beide gebonden aan drogere omstandigheden. Het voorkomen van doelstellingen is al gekoppeld aan de hoger gelegen, en dus drogere, delen van het gebied. Deze gebieden behouden hun drogere karakter. De invloed van de vernatting reikt niet tot deze hogere delen. Door de hydrologische isolatie is geen sprake van vermestende en verontreinigende invloeden. Er vindt ook peilopzet plaats in delen van Grauwveen die worden ingericht als natuurgebied, maar voorheen in landbouwkundig gebruik waren. Het vernatten van deze gronden kan tot gevolg hebben dat het opgeslagen fosfaat in de

bovenlaag mobiel wordt en een vermestende werking kan hebben op de voedselarme omstandigheden in de bestaande natuurgebieden. Door deze gebieden van elkaar te scheiden door de aanleg van dammen en kwelschermen zal vermesting hierdoor echter niet kunnen plaatsvinden. Van verzilting is hier geen sprake. De maatregelen worden uitgevoerd om de verdroging tegen te gaan. Deze storingsfactor zal dan ook niet voorkomen. Door de stabilisatie van het peil zal van een overstromingsfrequentie geen sprake zijn.

Tabel 5.5 storingsfactoren op de doelstellingen Natura 2000 door dammen en stuwen.

Storingsfactor	oppervlakteverlies	versnippering	verzoeting	verdroging	vernatting	verandering stroomsnelheid	overstromingsfrequentie	verandering dynamiek substraat	verandering populatiedynamiek
Droge heiden						nvt	nvt	nvt	
Actieve hoogvenen						nvt	nvt	nvt	
Herstellende hoogvenen						nvt	nvt	nvt	
Dodaars (broedvogel)						nvt			
Nachtswaluw (broedvogel)						nvt			
Blauwborst (broedvogel)						nvt			
Roodborsttapuit (broedvogel)						nvt			
Kolgans (niet broedvogel)		nvt				nvt			
Toendrarietgans (niet-broedvogel)		nvt				nvt			
Kraanvogel (niet-broedvogel)		nvt				nvt			

De aanwezigheid van dammen en stuwen is bedoeld om het waterpeil te regelen en heeft evident effect op de stromingsdynamiek. Ook zijn effecten op stroomsnelheid, sedimentatie, nutriënten en saliniteit mogelijk. Aanwezige dammen en stuwen kunnen fungeren als barrière (voor bijvoorbeeld vissoorten) en leiden tot sterfte en versnippering van leefgebieden. De aanlegfase kan tevens leiden tot diverse storende factoren.

De waterlopen zelf vormen in het Natura 2000-gebied Mariapeel en Deurnsche Peel geen specifiek leefgebied voor soorten van de instandhoudingsdoelstellingen. Door de aanleg van de stuwten en dammetjes wordt de hydrologische fijnregeling van het waterpeil in het natuurgebied mogelijk gemaakt. Daarnaast is de aanleg hiervan noodzakelijk om de hydrologische isolatie van de Mariapeel en Grauwveen ten opzichte van het omliggende agrarische gebied mogelijk te maken. Van oppervlakteverlies door versnippering of doordat de aanleg van een stuw of dam een deel van het leefgebied substantieel verandert is niet aan de orde. De maatregelen leiden juist tot een robuustere en grotere eenheid waar de voor actieve en herstellende hoogvenen hydrologie min of meer gelijk is. Van oppervlakteverlies, versnippering en verdroging is dus geen sprake. Verzilting is niet aan de orde. Zoals al eerder beschreven is er ook geen sprake van een overstroming als omschreven in de effectenindicator evenals een verandering in de populatiedynamiek. De aanleg van de dammen en stuwen kan verstoring tot gevolg hebben op broedvogels en/of pleisterende kraanvogels. Door de werkzaamheden van de aanleg buiten het broedseizoen en doortrekseizoen van Kraanvogels te laten plaatsvinden kan op voorhand een negatief effect als gevolg van verstoring worden uitgesloten.

5.2.2

Toetsing aan typische soorten

In paragraaf 1.2 is al beschreven hoe om te gaan met toetsing van typische soorten. Basis hiervoor is het standpunt van het Regiebureau Natura 2000 (2010). Wanneer de abiotische randvoorwaarden, vegetatietypen, structuur en functie van het systeem op een gelijk niveau blijft of verbeterd zal geen sprake zijn van verslechtering de typische soorten. Anders is het wanneer typische soorten gevoelig zijn voor verstoring. Verstoring als gevolg van de inrichtingsmaatregelen is niet aan de orde. Wat wel een aandachtspunt is, zijn de aanlegwerkzaamheden. Het dempen van waterlopen, het graven van waterlopen en het afgraven van grond zal plaatsvinden met machines en transport met vrachtauto's. Verstoringindicatoren die hieraan te koppelen zijn, zijn mechanische verstoring, verstoring door geluid, verstoring door trillingen en verstoring door licht. Planten soorten zijn niet gevoelig voor verstoring. .Algemeen wordt aangenomen dat reptielen een lage verstoringgevoeligheid hebben en zich terugtrekken in de dekking gedurende een verstoring.

Tabel 5.6 Typische soorten van de relevante habitattypen

Typische soorten	H7110	H7120	H4030
Groentje			X
Veenbesblauwtje	X		
Heideblauwtje			X
Vals Heideblauwtje			X
Veenbesparelmoervlinder	X	X	
Veenhooibeestje	X	X	
Heivlinder			X
Kommavlinder			X
Hoogveenglanslibel	X	X	
Venwitsnuitlibel	X	X	
Hoogveenlevermos	X	X	
Hoogveenveenmos	X	X	
Rood veenmos	X	X	
Veengaffeltandmos	X	X	
Vijfrijig veenmos	X	X	
Wrattig veenmos	X		
Kronkelheidestaartje			X
Open Rendiermos			X
Heidelucifer			X
Levendbarende hagedis	X	X	
Eenarig wollegras	X		
Kleine veenbes	X	X	
Lange zonnedaauw	X	X	
Lavendelhei	X	X	
Veenorchis	X	X	
Witte snavelbies	X	X	
Blauwborst	X	X	
Sprinkhaanzanger	X	X	
Watersnip	X	X	
Wintertaling	X	X	

ongevoelig	
gevoelig	
zeer gevoelig	

Uit tabel 5.6 blijkt dat er 5 typische soorten van de 3 habitattypen in het Natura 2000-gebied Deurnsche Peel en Mariapeel voorkomen die in meer of mindere mate gevoelig zijn voor verstoring. Deze vijf soorten komen ook daadwerkelijk in het gebied voor. Hiervan is Blauwborst ook als instandhoudingsdoelstelling geformuleerd. Uit de toets is gebleken dat negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstelling voor Blauwborst uitgesloten kan worden. Deze constatering geldt dan ook voor Blauwborst als typische soort.

Voor de soorten Sprinkhaanzanger en Wintertaling geldt dat verstoring kan plaatsvinden tijdens de aanleg, maar als gedurende het broedseizoen niet wordt gewerkt zal op de soorten als broedvogel geen effecten optreden. Wintertaling is daarnaast ook net als Watersnip doortrekker en tevens wintergast (Watersnip niet). Verstoring kan plaatsvinden, maar deze zal dermate gering zijn dat dit niet tot gevolg zal hebben dat de soort(en) uit het gebied zullen verdwijnen. Daarnaast is de verstoring van tijdelijke aard en verwacht mag worden dat vanaf het moment dat de verstoring ophoudt, de vogels terugkeren op de verstoringlocaties.

6 Beoordeling en conclusie

Uit hoofdstuk 5 is gebleken dat significant negatieve effecten zijn uit te sluiten. De maatregelen afzonderlijk kunnen wel negatieve effecten tot gevolg hebben. Zo kan bijvoorbeeld het opzetten van het waterpeil in Grauwveen tot gevolg hebben dat in de bodem opgeslagen fosfaat mobiel wordt en afstroomt naar voedselarme natuurgebieden. Dit wordt echter voorkomen door de aanleg van een kade tussen de nieuwe natuur en de bestaande natuur. Een ander voorbeeld is het vernatten van delen van de Mariapeel zonder vooruitlopend daarop de afwaterende watergangen te dempen dan wel af te dammen zodat het gebiedseigen water meteen weer wegstroomt. Hiermee wordt duidelijk dat het pakket aan maatregelen in samenhang moet worden uitgevoerd, maar dat de volgorde in de uitvoering van maatregelen van groot belang is.

Door rekening te houden met verstoringgevoelige soorten zoals broedvogels en Kraanvogel wordt geadviseerd om de werkzaamheden die verstorend kunnen werken zoals de civieltechnische werken buiten de broedtijd en doortrekperioden van Kraanvogels uit te voeren.

Het opstellen van een passende beoordeling en een vergunning Natuurbeschermingswet is dan ook niet nodig.

7

Literatuur

Dienst Landelijk Gebied, 2012., in prep. Concept Ontwerp Inrichtingsplan Integrale gebiedsuitwerking Peelvenen-Mariapeel, Roermond.

Dienst Landelijk gebied en Staatsbosbeheer, 2011 Concept beheerplan De Pelen, Tilburg

Ministerie van LNV, 2009. Effectenindicator op www.synbiosys.alterra.nl/natura200

Ministerie van LNV, 2008. Profieldocument Actief hoogveen (H7110).

Ministerie van LNV, 2008. Profieldocument Aangetast hoogveen waar natuurlijke regeneratie nog mogelijk is (H7120).

Ministerie van LNV, 2008. Profieldocument Droge Europese heide (H4030).

Taken landschapsarchitectuur & Ecologie, 2007. Habitattoets t.b.v.afstemming GGOR-Natura 2000, Peelvenen en peelrestanten. In opdracht van Waterschap peel en Maasvallei. 18 juni 2007.

Waterschap Peel en Maasvallei, 200x. Habitattoetsen Natura 2000-gebieden. Vastgesteld door AB en DB. Venlo-Blerick

